

Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

Examination of the Opinions of Turkish Teachers Works in Science and Art Centers About Individualized Education Plan

Murat ATEŞ¹

Başvuru Tarihi: 02.05.2017

Yayına Kabul Tarihi: 06.06.2017

DOI: 10.21764/efd.70905

Özet: Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi'nde özel yetenekli öğrenci, zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşlılarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenci olarak tanımlanmaktadır. Yaşlılarından farklı özelliklere sahip olan bu öğrencilerin, var olan potansiyellerini kullanmaları ve geliştirebilmeleri için farklılaştırılmış bir eğitim programı gerekmektedir. Ülkemizde bu Bilim ve Sanat Merkezleri ile karşılanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Bilim ve Sanat Merkezlerine yönelik hazırlanan yönergede eğitim hizmetlerinin özel yetenekli öğrencilerin performansları ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanacak bireyselleştirilmiş eğitim programlarına (BEP) göre bire bir ve/veya grup eğitimi şeklinde yürütüleceği ifadesi bulunmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesinde de ilkeler başlığı altında yer almasına rağmen bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hakkında yapılmış çalışmaların yalnız zihinsel engelliler ya da öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler ile ilgili olduğu ve üstün zekâli/yetenekli öğrenciler ile ilgili bir BEP araştırması yapılmadığı görülmektedir. Araştırmanın amacı Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin BEP hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışmaya Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmeni katılmıştır. Çalışma grubundaki bu 19 öğretmen ile gönüllülük esasına göre görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma ile Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin BEP hazırlamadaki en büyük zorluğu öğrenci sayısı ve zaman sorunu olarak gördükleri; bir kısmının BEP'i gereksiz ve faydasız buldukları, BEP hazırlama ile ilgili herhangi bir eğitim almadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Bilim ve sanat merkezi, Türkçe eğitimi, bireyselleştirilmiş eğitim planı*

Abstract: On Ministry of National Education Science and Art Centers Instruction, special talented student is defined that they perform at a high level according to their peers on intelligence, creativity, art, leadership capacity or special academic fields. These students, who have different characteristics from their peers, need a differentiated education program in order to use and develop their potential. In Turkey, this education is compensated with Science and Art Centers. On instruction prepared according to the Science and Art Centers within Ministry of National Education, there is an expression that training services will be conducted in the form of individual and / or group training according to individualized training programs (IEP) to be prepared in accordance with the performances of special talented students and training needs. Although it is under the title of principles on Science and Art Centers Instruction, it seems that studies on the individualized education program (IEP) are concerned only with students with mental disabilities or with learning disabilities and that no IEP research has been conducted on gifted / talented students. The aim of the research is to examine the opinions of the Turkish teachers working at the Science and Art Centers about the IEP. In the study, interview technique structured from qualitative research methods was used. Nineteen Turkish teachers working in the Science and Art Centers participated in the study. Negotiations were conducted with these 19 teachers in the working group on the basis of volunteerism. By study, it has been concluded that Turkish teachers working in Science and Art Centers thought that the number of students and time is the greatest difficulty of in the preparation of IEP, some of the teachers found the IEP unnecessary and useless, did not receive any training on IEP preparation.

Key Words: *Science and art center, turkish education, individualized education plan*

¹ Yrd.Doç.Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, KONYA, mates@konya.edu.tr

Giriş

Birey dünyaya belli bir donanımla gelmektedir ama bu donanım çevresel faktörlerin etkisiyle gelişebilmekte veya gerileyebilmektedir. Zeka kalıtım ve çevresel faktörlerin etkileşiminden oluşan üründür (Doğan, 2015). Doğuştan getirilen özelliklerinin çevrenin etkisiyle ortaya çıkması, gelişmesi ve sonuçlar vermesi beklenir. Zekâ ve yetenekler de bu kapsamda ele alınabilecek özelliklerdendir. Zekâ daha genel, bütün yeteneklerin ortak bir noktası, her tür uyarana uyum sağlama ve problem çözme özelliğidir. Bu sebeple zekâ kavramı yüzyılı aşkın bilimsel kullanımı ile insanların zihinsel olarak genel potansiyeli için kullanılmaktadır. Yüzyıllık geçmişi göz önüne alındığında, zekânın ölçülmesi ile birlikte belli bir düzeyin üzerinde olan insanlar yüksek zekâyı veya üstün yeteneğe sahip olarak adlandırılmıştır (Özbay, 2013). TDK Türkçe Sözlük (1998)'ünde insanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı olarak tanımlanan zekânın günümüze kadar birçok tanımı yapılmıştır. Zekâ ile ilgili yazılı metinler ilk defa Eski Yunan ve Hindistan'da bulunmuştur. Bu metinlerde “sofist” kelimesi olarak geçen zekâ kelimesi Yunanca sophos (bilge, becerikli, zeki) sözcüğünden türetilen “sophistes”ten gelir, öğrenmeyi ve öğretmeyi meslek edinen kişileri belirtmek için kullanılır (Kline, 1991 Akt. Mertol, 2014). O günden bu güne kadar zekânın tanımına ilişkin psikologlar ve akademisyenler, zekâyı oluşturan yeteneklerden yola çıkarak pek çok farklı tanım yapmışlardır. (Mertol, 2014) Her kuramcının kendi yaklaşımından yola çıkarak oluşturduğu farklı tanımlar bulunmaktadır. (İncekara, 2012)

Zekâ ile ilgilenen uzmanların 1921 yılındaki “Zekâ ve Ölçülmesi” isimli sempozyumda paylaştıkları tanımlar şöyledir: a) Thorndike: Gerçekler ya da doğruluk açısından iyi olarak nitelendirilebilecek cevapların gücü, b) Terman: Sürekli soyut düşünebilme yeteneği, c) Freeman: Duyusal kapasite, algısal tanımlama kapasitesi, hızlılık, çeşitli ya da esnek çağrışımlar kurabilme, yetenek ve hayal gücü, dikkat süresi, tepkide hızlılık veya atik tetiklik, d) Colvin: Çevreye uyum sağlamayı öğrenmiş olma ya da öğrenebilme yeteneğine sahip olma, e) Pintner: Yaşamdaki yeni sayılabilecek durumlara yeterli düzeyde uyum sağlayabilme becerisi, f) Henmon: Bilgi ve sahip olunan bilgi kapasitesi, g) Thurstone: İçgüdüsel bir yargıyı engelleme, engellenen içgüdüsel yargıyı hayalli olarak tecrübe ederek kazandığı fikir ışığında tekrar tanımlamak, bireyin sosyal bir canlı olarak yararına olan aleni bir davranıştaki değişmiş içgüdüsel yargıyı fark etme, h) Woodrow: Kapasite elde etme kapasitesi, i) Dearborn: Öğrenme ya da deneyimlerden yararlanma kapasitesi, k) Haggerty: Hassasiyet, algı, bağlantı kurma, hafıza, hayal gücü, farkı ayırt edebilme, yargı ve muhakeme kurma (Stenberg, 2003).

Tanımlara bakıldığında zekânın farklı yönlerinin vurgulandığı görülür. Bu durum zekâyı türlere ayırmayı gerektirmiştir. Stenberg üç tür zekâdan bahsetmektedir: Analitik, sentezci ve pratik. Analitik zekâ, mantıksal düşünmeyi, akıl yürütmeyi ve okuduğunu anlamayı içeren geleneksel zekâ testlerinin ölçtüğü becerileri içerir. Sentezci zekâ yaratıcılığı, yeni durumlarla baş etmeyi, sezgileri içerir. Pratik zekâ ise analitik ve sentezci becerilerin günlük yaşamın sorunlarını çözmeyi sağlamasıdır (Öznacar ve Bildiren 2012).

Robert Sternberg'in zekâ türleri çalışmasından sonra Gardner (1990), zekânın üç değil, yedi tür olduğunu ileri sürmüştür. 1997'de ise çalışmasına bir zekâ türü daha eklemiştir. Günümüzde de en çok kabul gören zekâ tanımı Gardner'ın yapmış olduğu tanımdır.

Çoklu zekâ kuramı bilişsel bilim, gelişimsel psikoloji ve nörobilimden yararlanarak her bireyin zekâ düzeyinin otonom güçler ya da yetenekler tarafından oluştuğunu ve 8 zekâ gücünün var olduğunu savunmaktadır. Zekâlar her zaman birlikte çalışırlar; ancak bu çok karmaşık yollarla gerçekleşir. Bir zekâ, dâhiler ve (beyinden kaynaklanan) özürli bireyler dışında her zaman birbiriyle etkileşim halindedir. Örneğin bir futbol oyuncusu, bedensel zekâyı, koşar, yakalar ve vururken; uzamsal zekâyı sahayı ve görevini tanıırken, dil ve sosyal zekâyı oyun kurallarını öğrenirken ve takımıyla tartışırken, paylaşırken; öze dönük zekâyı kendini değerlendirirken kullanmaktadır. Gardner'ın 1997' de eklediği son öge ile birlikte önerdiği 8 zekâ gücü şöyledir:

1. Dilbilimsel (Linguistic) Zekâ
2. Mantık-matematiksel Zekâ
3. Uzamsal (Spatial) Zekâ
4. Müzikal Zekâ
5. Bedensel-Kinestetik Zekâ
6. Sosyal (Interpersonal) Zekâ
7. Özedönük (Intrapersonal) Zekâ
8. Doğal (Naturalistic) Zekâ (Talu, 1999)

Son 20-25 yıl içinde zekânın dinamik bir özellik gösterdiği kabul edilmiştir. Çevrenin sağladığı imkânlarla, beynin gelişiminin arttırılması veya engellenmesi mümkündür. Zekâ kavramı bilişsel, duyuşsal, sezgisel/yaratıcı ve hareki/duyusal ifadeleri içerecek şekilde genişletilmiştir. Dinamik özelliğinden ve gelişiminde hem genetik mirasın hem de çevre koşullarının öneminden dolayı, zekâ doğumdan ölüme kadar aynı kalan, değişmez bir özellik göstermez (Özkan, 2009). Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi'nde özel yetenekli öğrenci, zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenci olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015). Renzulli (1978)'nin üç halka kuramına göre bireyin motivasyon, ortalama üstün yetenek ve yaratıcı olması üstün yetenekli olarak tanımlanması açısından önemlidir (Karabey ve Yürümezoğlu, 2015). Renzulli, üstün zekâ tanımını birey değil davranış kavramı üzerinden yapmakta ve geliştirdiği üçlü halka yaklaşımı ile bunu açıklamaktadır. Üstün davranışlar, üç temel insan özellikleri kümesi olan normalüstü yetenek, yaratıcılık ve yapılan işe bağlılığın etkileşimi ile ortaya çıkar. Renzulli, üç özelliğın de üstün davranışın gelişmesine aynı derecede katkı sağladığını ve her üçünün de önemli olduğunu belirtmektedir. Bu üç özelliğın birincisi olan normalüstü yetenek, genel yetenek ya da özel yetenek gerektiren bir alanda gösterilen üst düzey performans ya da potansiyeldir. Normalüstü yetenek hem genel yetenek olarak tüm alanlarda hem

de özel yetenek olarak belirli bir alanda görülebilir. Renzulli, bunu bir alanda gösterilen performansın %15 ila %20 üst dilimi olarak belirtmektedir. Bu görüş, üstün zekâlılığı test sonuçlarına göre %3 ila %5 üst dilime yerleştiren Marland Raporu gibi geleneksel yaklaşımlardan farklılık göstermektedir (Kaufman ve Sternberg, 2008, Akt: Öpengin, 2011).

Normal yaşlılarından farklı özelliklere sahip üstün yetenekli öğrencilerin, başarılı olmaları ya da tüm potansiyellerini kullanmaları için farklılaştırılmış bir eğitim programı gerekmektedir (Davaslıgil, Zeana, 2004, akt. Genç, 2013). Üstün yetenekliler için zorunlu ve dünyada farklılık arz eden farklılaştırılmış eğitim, Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezi (Bilsem) ile karşılanmaktadır. 1995’te açılmaya başlanan ve gittikçe sayıları artan Bilsemler yönergede belirtildiği üzere şunları amaçlamaktadır:

- a) Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsemelerini; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan haklarına, çocuk haklarına ve uluslararası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanmalarını, başkalarının haklarına saygılı olmayı, sorumluluk alma bilincinin geliştirilmesini,
- b) Ulusal ve evrensel değerleri tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini ve bu değerlere saygı duymalarını, liderlik, yaratıcı ve üretici düşünce yeteneklerini ulusal ve toplumsal bir anlayışla ülke kalkınmasına katkıda bulunacak şekilde geliştirmelerini,
- c) Yetenek alanı/alanlarının geliştirilmesi sürecinde, sosyal ve duygusal gelişim alanlarının bütünlük içerisinde ele alınmasını,
- ç) Yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının erken yaşta fark edilerek geliştirilmesini,
- d) Bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını,
- e) Bilimsel düşünce ve davranışlarla estetik değerleri birleştiren, üretken, sorun çözen kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak yetişmelerini,
- f) İş alanlarındaki ihtiyaçlara yönelik yeni düşünceler önerebilmelerini, teknik buluş ve çağdaş araçlar geliştirebilmelerini,
- g) Özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmalarını, disiplinler arası düşünme, sorunları çözme ya da belirlenen ihtiyaçları karşılamaya yönelik projeler gerçekleştirmelerini amaçlar (MEB:2015).

Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi’nde 7. Maddede “İlkeler” başlığı altında “Eğitim hizmetleri özel yetenekli öğrencilerin performansları ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanacak bireyselleştirilmiş eğitim programlarına (BEP) göre bire bir ve/veya grup eğitimi şeklinde yürütülür.” (MEB:2015) ibaresi bulunmaktadır. Yönergede bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları, performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programı” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (2006) ise “Eğitim planında, bireyin tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki

performansı ile öncelikli eğitim ihtiyaçlarına göre belirlenen yıllık amaçlar yer alır” ifadesi bulunmaktadır. (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>)

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitim hizmetlerine uygunluğuna karar verilen bireyler için sağlanacak özel eğitim hizmetlerinin nerede, ne zaman, ne kadar süreyle, kimler tarafından ve hangi amaçları gerçekleştirmek üzere uygulanacağını gösteren bir plandır. Bu tanımda özellikle üzerinde durulması gereken bir konu vardır ki o da bireyselleştirilmiş eğitim programının özel eğitim hizmetlerine uygunluğuna karar verilen ve yerleştirilmesine karar verilen bireyler için hazırlanacak olmasıdır (Kargın, 2007).

Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi’nde de ilkeler başlığı altında yer almasına rağmen bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hakkında yapılmış çalışmaların yalnız zihinsel engelliler ya da öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler ile ilgili olduğu ve üstün zekâlı/yetenekli öğrenciler ile ilgili bir BEP araştırması yapılmadığı görülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi gereği Bilim ve Sanat Merkezlerinde etkinlikler bireyselleştirilmiş eğitim planına göre planlanmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezleri üzerine daha önce yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde ilgili yönergede ilkeler başlığı altında yer almasına rağmen bu konuda bir çalışma yapılmadığı görülmektedir.

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu çalışmanın amacı Bilim ve Sanat Merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenlerin BEP hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “Bilim ve Sanat Merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim planı hakkındaki görüşleri nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Bu problem cümlesine bağlı olarak konunun detaylarına inebilmek için aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

1-Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri etkinliklerinde kullanmak üzere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlıyorlar mı? Hazırlıyorlarsa hangi kaynakları kullanıyorlar ve hangi öğrenciye hangi planın uygulanacağına nasıl karar veriyorlar?

2- Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerine BEP hazırlamak için herhangi bir eğitim verildi mi?

3- Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin şu an kullandıkları plan ile BEP arasında fark var mıdır?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırmanın herkes tarafından kabul edilen bir tanımını yapmak güçtür. Bunun sebebi ise nitel araştırma kavramının bir şemsiye kavram olarak kullanılması ve bu şemsiye altında yer alabilecek birçok kavramın değişik disiplinlerle yakından ilişkili olmasıdır. Nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak olanaklıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008)

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniğini kendi içinde yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak sınıflamak mümkündür (Karasar, 2011). Bu araştırmada yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Katılımcılara sorulan sorular önceden belirlenmiş ve tüm katılımcılara aynı sorular yöneltilmiştir. Araştırma, Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmeniyle ve görüşmede sorulan sorulardan elde edilen verilerle sınırlıdır.

Çalışma Grubu

Çalışmaya Ankara, Bursa, Adıyaman, Konya, Kırşehir, Şanlıurfa, Ordu, İzmir, Niğde, Tokat, Manisa, Gaziantep, Isparta, Afyonkarahisar ve Kahramanmaraş illerindeki Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 13'ü erkek, 6'sı bayan toplam 19 Türkçe öğretmeni katılmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışma grubundaki 19 öğretmen ile gönüllülük esasına göre görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her bir katılımcıyla 20-25 dakikalık yüz yüze görüşmelerle yapılmış ve yapılandırılmış görüşme formundaki sorular sırayla öğretmenlere yöneltilmiştir. Öğretmenlerin görüşmedeki tüm sorulara samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır. Öğretmenlere şu sorular yöneltilmiştir:

1-Etkinliklerinizde BEP kullanmanın zorlukları var mıdır? Varsa nelerdir?

2-Görev yaptığınız kurumda BEP gerekli/faydalı mı?

3-Etkinliklerinizde kullanmak üzere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlıyor musunuz? Hazırlıyorsanız nasıl hazırladığınıza dair örnek verir misiniz? (Hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz? Hangi öğrenciye hangi planın uygulanacağına nasıl karar veriyorsunuz? vb.)

4-BEP hazırlamak için herhangi bir eğitim aldınız mı?

5-Şu an kullandığınız plan ile BEP arasındaki fark nedir?

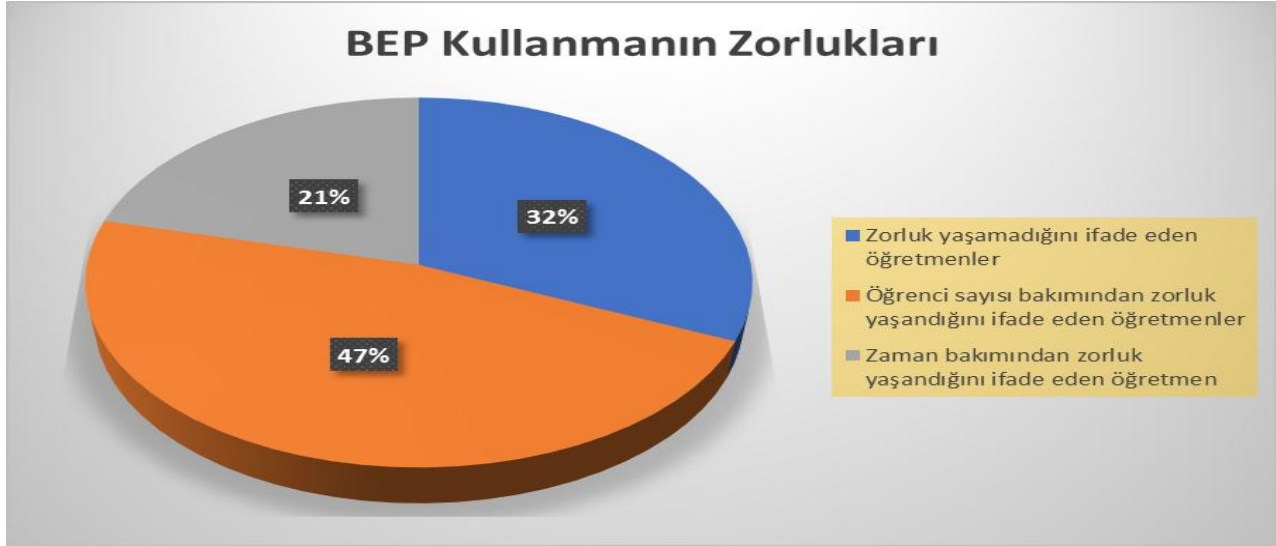
Öğretmenlere yöneltilen bu sorulardan ilk ikisinin cevapları problem cümlesini, diğerleri ise alt problemleri açıklamaktadır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımı, elde edilen verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilmesine ve görüşmede kullanılan sorular veya boyutlar dikkate alınarak sunulmasına imkân vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bulgular ve Yorum

Araştırmada katılımcı öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda çalışmanın problem cümlesi ve alt problemlerine yönelik elde edilen bulgular, grafiklerle gösterilmiş ve öğretmenlerin ifadelerinden yapılan birebir alıntılarla sunulmuştur.

Şekil 1. Öğretmenlerin “Etkinliklerinizde BEP kullanmanın zorlukları var mıdır? Varsa nelerdir?” sorularına verdikleri yanıtlar

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre BEP hazırlarken yaşanan en büyük zorluğun öğrenci sayısı olduğu görülmektedir. Öğretmenlerden 9’u kalabalık öğrenci gruplarında bireysel bir plan uygulanamayacağını ifade etmiştir. Öğretmenlerden 4’ü zaman açısından zorluk olduğu görüşünderken 6’sı BEP’in herhangi bir zorluğu olmadığını düşünmektedir.

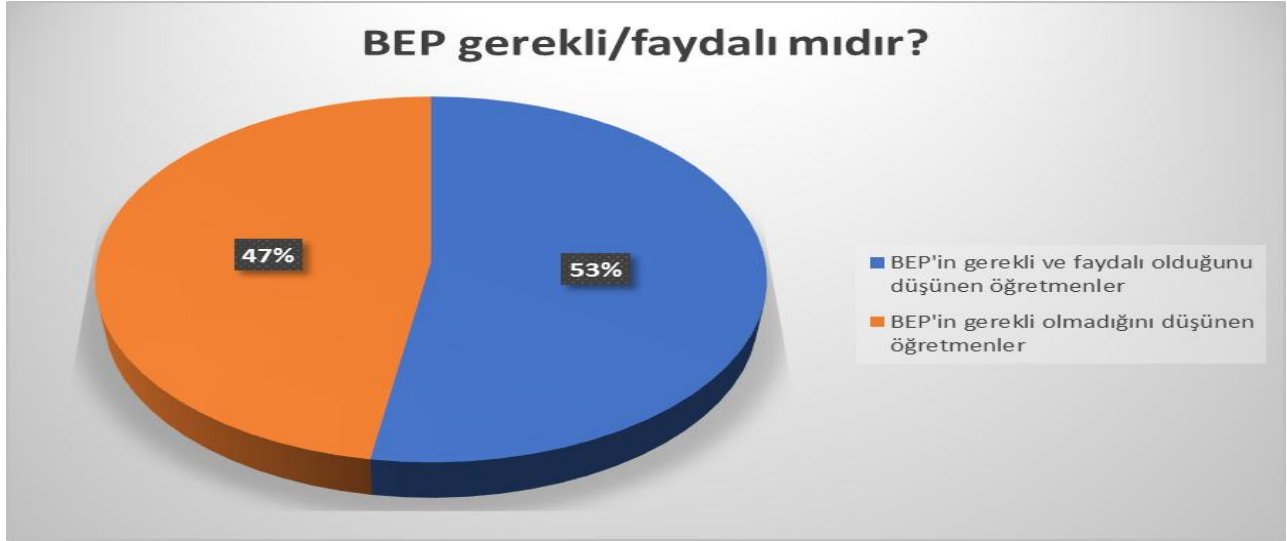
Ö1(Öğretmen 1): “Var. Gruplarımız 4 ile 10 öğrenciden oluşuyor, her bir öğrencinin ihtiyacına göre etkinlik hazırlamak ve uygulamak zor oluyor.”

Ö2: “Bep kullanmak grupta mümkün olmayabilir. Bireysel olursa ancak o zaman mümkün.”

Ö4: “Bu zamana kadar hiç BEP hazırlamadım. Etkinliğimize giren bütün çocuklara BEP hazırlamak o kadar kolay olmasa gerek.”

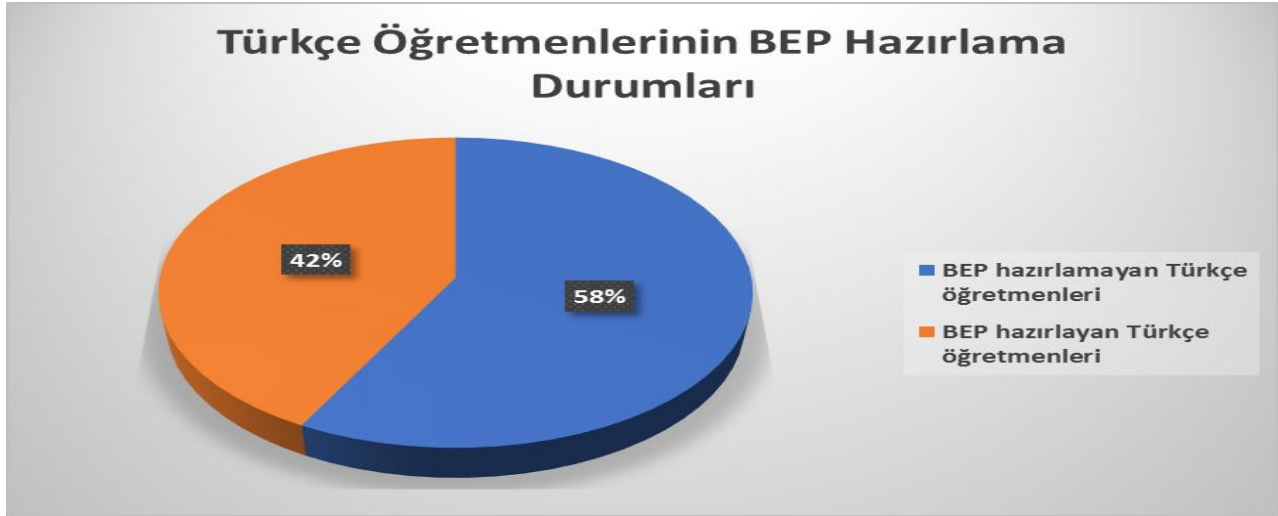
Ö5: “Her etkinlik öncesinde her öğrenci için ayrı ayrı tasarı yapılması zaman kaybına neden olabilir ve ölçeklerden ötürü oluşan kırtasiye yükünü daha da artırabilir.”

Ö6: “Bir öğrenci için onun ilgi ve yeteneklerine göre bir etkinlik havuzu oluşturuyorum. Açıkçası öğrencinin hangi etkinliğe istek duyduğu, severek yaptığı kestirilemiyor. Etkinlik için uygulama süresi de öğrenciden öğrenciye farklılıklar gösteriyor. Çok değişken özellikler gösterdiği için BEP hazırlamak yerine her öğrenci için zengin bir etkinlik havuzu hazırlamak daha işlevsel ve uygulanabilir geliyor. BEP hazırlamak; samimi bir şekilde kullanamayacağım bir plan için uzun bir zaman harcamak anlamına geliyor. Ancak özel yetenekli öğrenciler için tam anlamıyla, uzman kişiler tarafından BEP ile ilgili bir çalışma yapılır ve bunun eğitimi verilirse daha fonksiyonel planlar hazırlanabilir. Bu konuda danıştığım çoğu uzmanın bana “internetten amaçlara bak ona göre BEP hazırla” söyleminden başka profesyonel bir söylem işitmedim. Bu öğrenciler için alanında uzman kişilerin onların ilgi ve yeteneklerine göre her alan için pedagoji bilimine yakışır ifadelerin yer aldığı hedefler belirlemesi gerekir. Gruptaki tüm öğrenciler için ayrı ayrı BEP hazırlamak öğrenci sayısı bakımından zor olacaktır.”

Şekil 2. Öğretmenlerin “Görev yaptığınız kurumda BEP gerekli/faydalı mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar

Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinden 10’u bireyselleştirilmiş eğitim planını faydalı ve gerekli bulurken 9’u Bilim ve Sanat Merkezlerinde bireyselleştirilmiş eğitim planı kullanmanın gereksiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Şekil 3. Öğretmenlerin “Etkinliklerinizde kullanmak üzere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlıyor musunuz? Hazırlıyorsanız nasıl hazırladığınıza dair örnek verir misiniz? (Hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz? Hangi öğrenciye hangi planın uygulanacağına nasıl karar veriyorsunuz?)” sorularına verdikleri yanıtlar

Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmeninden 11’i BEP hazırlamadıklarını ifade etmişlerdir. BEP hazırlayan 8 öğretmen ise BEP’i nasıl hazırladıklarını şu şekilde açıklamışlardır:

Ö1: “Hazırlıyorum. Meb’in çıkardığı kanun ve yönetmeliklerden yararlanıyorum. Öğrencilerin var olan performansına göre BEP oluşuyor, kısa ve uzun hedefler ortaya çıkıyor.”

Ö7: “BEP hazırlıyorum. Bakanlık tarafından hazırlanan etkinlik kitabı bu konuda en önemli kılavuzumuz. Bunun haricinde herhangi bir kaynak kullanmıyorum. Kendi hazırladığım etkinliklerimi ve Bakanlığın gönderdiği etkinlikleri harmanlıyorum ve öğrenciye uygun etkinlikleri seçiyorum. Bu seçtiğim etkinlikler aynı zamanda öğrencinin BEP ini oluşturuyor.”

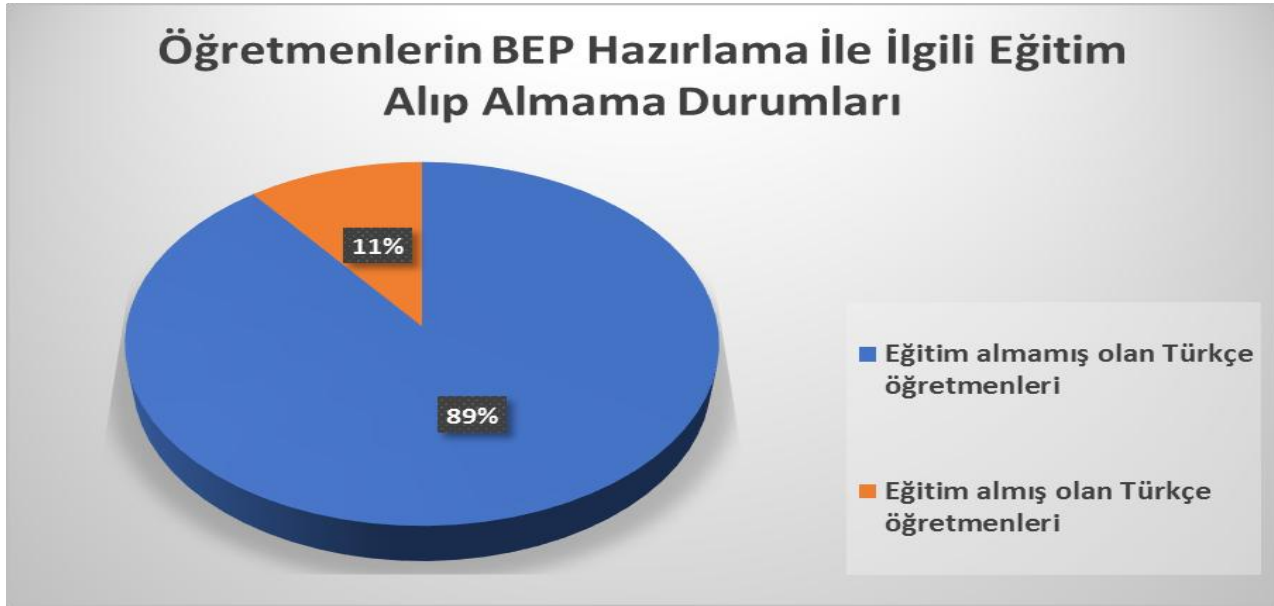
Ö9: “(Öygp)Özel Yetenekleri Geliştirici Program (Bep) Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Disiplin Hedef Değerlendirme Formu başlığı altında yakın ve uzak hedefleri göz önünde bulundurarak bir bireysel program hazırlıyorum.”

Ö10: “Hazırlıyorum. Taslak planımız var. Her öğrencinin durumuna göre dolduruyorum planı.”

Ö13: “BEP hazırlıyorum. Destek ve BYF dönemlerinde bireyselleştirilmiş eğitim planının hazırlanabileceğine ve uygulanabileceğine inanmıyorum. Ancak ÖYG ve Proje dönemlerinde BEP hazırlanması mantıklıdır. Bu dönemdeki öğrenci hikâye-roman yazma hakkında yetenekliyse bu yeteneğini geliştirmeye yönelik proje çalışması veya yazma etkinlikleri planlıyorum. Veya proje hazırlamakta yetenekli olduğuna dair kanı oluşmuşsa proje hazırlamaya yönelik plan yapıyorum.”

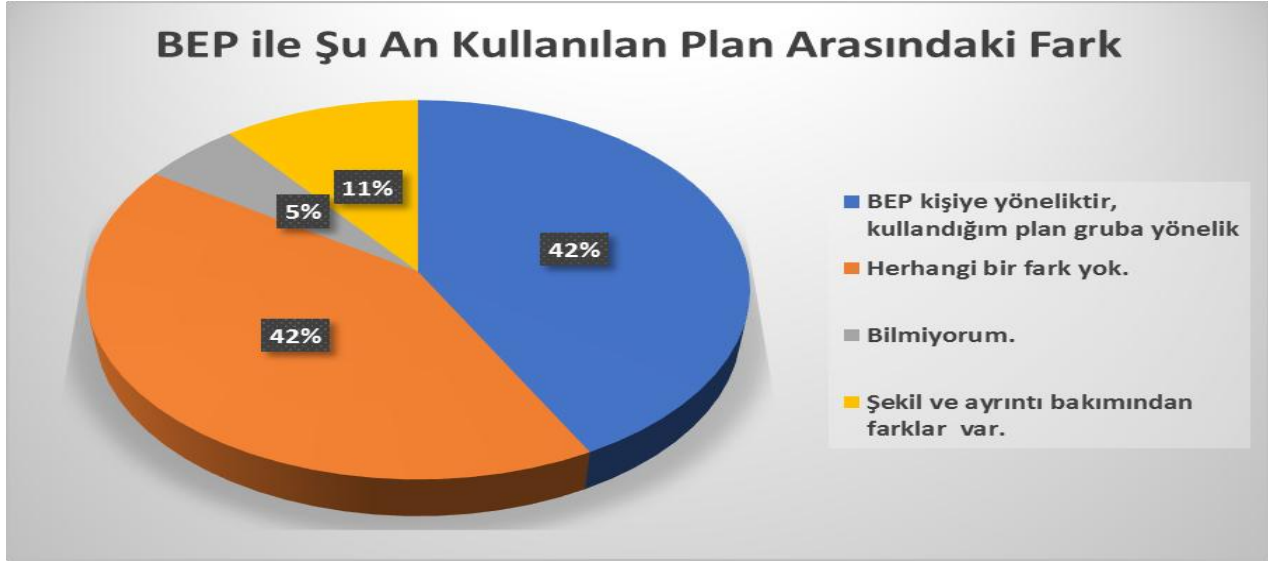
Ö18 “Hazırlıyorum. Aynı yaş grubundaki öğrencileri esas alarak hazırlıyorum. Yararlandığım herhangi bir kaynak yok.”

Ö19: “Öğrencilere BEP hazırlıyorum. Öğrencilerin mevcut ihtiyaçlarını göz önünde bulunduruyorum.”

Şekil 4 Öğretmenlerin “BEP hazırlamak için herhangi bir eğitim aldınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar

Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmeninden 17’si BEP hazırlamak için herhangi bir eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. 1 öğretmen BEP ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetine katıldığını fakat bu eğitimin yetersiz olduğunu, diğer öğretmen ise BEP konulu bir seminere katıldığını belirtmiştir.

Şekil 5. Öğretmenlerin “Şu an kullandığınız plan ile BEP arasındaki fark nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar

Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmeninden 8’i BEP’in kişiyeye yönelik olduğunu, şu an kullanılan planın ise gruba yönelik olduğunu; 8’i şu an kullandıkları planlardan herhangi bir farkı olmadığını; 1’i BEP kullanmadığı için aradaki farkı bilmediğini; 2’si ise BEP ile şu an kullanılan plan arasında şekil ve ayrıntı bakımından fark bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Ö2: “Bireysel eğitim yapılmadığı, grup eğitimi olduğu için şu anki plan daha uygun. BEP planı ise bire bir eğitime daha uygun.”

Ö4: “Uyguladığımız planı özel eğitime ihtiyaç duyan yetenekli çocuklara göre hazırladığımız için BEP ten pek farkı yok diye biliyorum.”

Ö6: “Sadece şekil olarak farklılıklar var. Onun dışında içerik olarak BEP yapısıyla benzerlikler var.”

Ö7: “Çalıştığım kurum “özel eğitim” kurumu olduğundan BEP’ten farklı bir plan kullanmıyorum.”

Ö9: “Planımda genel anlamda ulaşmak istediğim amaç ve hedeflerden yola çıkarken BEP’te ise öğrencilerin elde ettikleri kazanımları görme fırsatı yakalıyorum. Benim için bir fark yok.”

Ö11: “BEP hazırlamadığım ve kullanmadığım için bilemiyorum.”

Ö16: “Ben üstün yetenekli bireyler için hazırlanan BEP’in bizim kullandığımız plandan bir farkı olacağını düşünmüyorum.”

Ö17: “Şu anda kullanmakta olduğum plan Bilim ve Sanat Merkezindeki öğrencilere grup olarak uygulanan bir plan. BEP gruba değil bireye yönelik olmalı.”

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlere yöneltilen “Etkinliklerinizde BEP kullanmanın zorlukları var mıdır? Varsa nelerdir?” ve “Görev yaptığımız kurumda BEP gerekli/faydalı mı?” sorularının cevapları problem cümlesini açıklamaktadır. Öğretmenlerin ilk soruya verdikleri cevaplara göre BEP ile ilgili en büyük zorluğun öğrenci sayısı ve zaman sorunu olduğu görülmektedir. Soruların yöneltildiği 19 öğretmenden 6’sı BEP’in herhangi bir zorluğu olmadığını düşünmektedir. Öğretmenlere yöneltilen ikinci soruya göre öğretmenlerin 10’u bireyselleştirilmiş eğitim planını faydalı ve gerekli bulurken 9’u Bilim ve Sanat Merkezlerinde bireyselleştirilmiş eğitim planı kullanmanın gereksiz olduğunu ifade etmiştir.

1.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi “Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri etkinliklerinde kullanmak üzere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlıyorlar mı? Hazırlıyorlarsa hangi kaynakları kullanıyorlar ve hangi öğrenciye hangi planın uygulanacağına nasıl karar veriyorlar?” olarak belirlenmiş ve öğretmenlere ““Etkinliklerinizde kullanmak üzere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlıyor musunuz? Hazırlıyorsanız nasıl hazırladığınıza dair örnek verir misiniz? (Hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz? Hangi öğrenciye hangi planın uygulanacağına nasıl karar veriyorsunuz?)” soruları yöneltilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmenden 11’i BEP hazırlamadıklarını ifade etmişlerdir. BEP hazırlayan 8 öğretmenden 4’ü ise BEP’i MEB yönetmeliklerine, Bakanlık tarafından hazırlanan etkinlik kitabına, ÖYG programına, taslak plana, Talim Terbiye Kurulunun arşivine ve yüksek lisans eğitiminde kullanılan kaynaklara göre hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Diğer 4 öğretmen ise herhangi bir kaynak kullanmadıklarını, öğrenci durumuna göre hazırladıklarını belirtmişlerdir. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerin büyük bir kısmının BEP hazırlamadıkları, hazırlayanların da kaynak bulmakta zorluk yaşadığı görülmektedir.

2.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerine BEP hazırlamak için herhangi bir eğitim verildi mi?” olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre, Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmenden 17’si BEP hazırlamak için herhangi bir eğitim almamış, 1 öğretmen bu konuda seminere katılmış ve 1 öğretmen ilgili hizmet içi eğitim faaliyetine katılmıştır. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi’nde BEP hazırlaması ve kullanılması gerekliliğinin yer almasına karşın bu konuda öğretmenlere herhangi bir eğitim verilmediği söylenebilir.

3.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin şu an kullandıkları plan ile BEP arasında fark var mıdır?” olarak belirlenmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 19 Türkçe öğretmenden 8’i BEP’in kişiye yönelik olduğunu, şu an kullanılan planın ise gruba

yönelik olduğunu; 8'i şu an kullandıkları planlardan herhangi bir farkı olmadığını; 1'i BEP kullanmadığı için aradaki farkı bilmediğini; 2'si ise BEP ile şu an kullanılan plan arasında şekil ve ayrıntı bakımından fark bulunduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin aynı etkinlik kitabını dolayısıyla aynı planı kullanmalarına rağmen BEP ile şu an kullandıkları plan arasında fark olup olmadığı konusunda aralarında görüş ayrılıkları bulunduğu görülmektedir. Bu sonuca göre öğretmenlerin kullandıkları planlarda bir standart olmadığı ya da bazı öğretmenlerin aradaki farkı tam olarak bilmediği düşünülebilir.

Kuyumcu (2011) sınıf ve rehber öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama sürecinde öğretmenler zorluklarla ilgili yaptığı çalışmada yaşanan zorlukların; bilgi yetersizliği, öğretim ve uygulamada sınıfların kalabalık olması ve materyal sıkıntısı olduğunu tespit etmiştir. Bilsemelerde görev yapan Türkçe öğretmenleri de BEP hazırlama ve uygulamada benzer sorunlar yaşamaktadır.. Alan yazında çalışma konusuyla ilgili daha önce yapılmış başka çalışmaya rastlanmamıştır.

Öneriler

Bilim ve Sanat Merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenlerine yönelik BEP hazırlama eğitimi verilmeli,

BEP ile ilgili kaynak havuzu oluşturulmalı ve kaynaklara erişim sağlanmalı,

Bilim ve Sanat Merkezinde oluşturulan öğrenci grupları ilgi ve yetenek düzeylerine göre yeniden düzenlenerek BEP uygulanmasının kolaylaştırılması sağlanmalı,

Öğretmenlerin BEP hazırlama ile ilgili zaman sorununa çözümler aranmalıdır.

Kaynakça

Doğan, S. (2015). *Üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Gardner, H and Hatch, T. (1990) *Multiple intelligences go to school: educational implications of the theory of multiple intelligences*. CTE Technical Report Issue NoA <http://www.edc.org/CCT/ccthome/reports/tr4.html>.

Genç, M. A. (2013). *Üstün yetenekli öğrencilerin görsel sanatlar eğitiminde disiplinlerarası öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesi, (Konya bilsem örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

İncekara, H. (editör) (2012). *TBMM üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamlarının sağlanması amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu*. Erişim tarihi: 17.01.2017. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss427.pdf>

Karabey B., Yürümezoğlu K. (2015). Yaratıcılık ve üstün yetenekliliğin zekâ kuramları açısından değerlendirilmesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi: Sayı: 40* s. 86-106. Erişim tarihi:20.01.2017.http://www.befjournal.com.tr/index.php/dergi/article/view/672/pdf_220

Karasar, N., (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi* (22. Basım). Ankara. Nobel Yayınları.

- Kargın, T. (2007). Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), s. 01-16. doi: 10.1501/Ozlegt_0000000103.
- Kuyumcu, Z. (2011). *Bireyselleştirilmiş eğitim planı (bep) geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mertol, H. (2014). *Türkiye ve ABD’de üstün zekâlı çocuklara sosyal bilgiler dersi veren öğretmenlerin görüş ve uygulamaları (Hope projesi ve bilsem örneği)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- MEB (2006). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Erişim tarihi:31.01.2017.<http://rega.basbakanlik.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-2.htm>
- MEB (2015). *Özel eğitim ve rehberlik hizmetleri genel müdürlüğü bilsem yönergesi*. Erişim tarihi: 20.01.2017.http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/18101802_bilimvesanatmerkezleriyn ergesi.
- Öpengin, E. (2011). *Üstün zekâlı öğrencilerin bakış açısıyla üstün zekâ etiketinin öğrencilerin çeşitli alguları üzerindeki etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Özbay, Y. (2013). *Üstün yetenekli çocuklar ve aileleri*, Erişim tarihi: 19.01.2017. <http://ailetoplum.aile.gov.tr/data/542925ac369dc32358ee29fb/ustunyeteneklicocuklar.pdf>
- Özkan, N. (2009). *Üstün zekâlı-üstün yetenekli çocukların eğitiminde okulun, öğretmenin ve ailenin yeri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öznacar, D. M., Bildiren, A. (2012). *Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimi ve eğitsel bilim etkinlikleri*. Ankara Anı Yayıncılık.
- Sternberg, R. J.(2003). *Wisdom, intelligence, and creativity, synthesized*. New York: Cambridge University Press.
- Talu, N. (1999). Çoklu zekâ kuramı ve eğitime yansımaları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, s. 164 – 172.
- Türkçe Sözlük (1998) Türk Dil Kurumu Yayınları. 9. Baskı. Cilt, 2. Ankara.
- Yıldırım, A., Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 7. Baskı. Ankara. Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Gifted students with different characteristics from their peers are required to have a differentiated education program in order to use and develop their potential. In our country, this education is compensated with Science and Art Centers. On instruction prepared according to the Science and Art Centers within Ministry of National Education, there is an expression that training services will be conducted in the form of individual and / or group training according to individualized training programs (IEP) to be prepared in accordance with the performances of special talented students and training needs. Although it is under the

title of principles on Science and Art Centers Instruction, it seems that studies on the individualized education program (IEP) are concerned only with students with mental disabilities or with learning disabilities and that no IEP research has been conducted on gifted / talented students.

Purpose

An individualized training program is a plan that shows where, when, how long, by whom, and for what purposes specific training services to be provided for individuals who are determined to be suitable for special education services are applied.

According to the Science and Art Center, activities in Science and Art Centers are planned according to the individualized education plan. When the previous studies on Science and Art Centers are examined, it seems that no study has been done in this regard although it has been under the title of the Principles in the relevant instruction. The purpose of this study is to examine the opinions of the Turkish teachers working at the Science and Art Center about the IEP.

Method

In this research, interview technique is used from qualitative research methods. The questions that are asked to participants are predetermined and all participants were asked the same questions. It is limited to the 19 Turkish teachers who work in Science and Art Centers and the data obtained from the questions asked in the interview. Negotiations were fulfilled on a voluntary basis with 19 teachers in the working group. It is assumed that the teachers understand all the questions in the interview and respond sincerely.

Teachers were asked the following questions:

1-Are there any difficulties in using IEP in your activities? If so, what?

2-Is the IEP required / beneficial in your institution?

3-Do you prepare an individualized training plan (IEP) for your activities? If you are preparing, would you give an example of how you prepared it? (Which resources do you use? How do you decide which plan will be applied which student? etc.)

4-Did you have any training to prepare for IEP?

5-What is the difference between the plan you are currently using and the IEP?

The answers of the first two of these questions directed to the teachers explain the problem sentences and the others explain the sub problems. A descriptive analysis method was used for the analysis of the obtained data.

Results

According to the answers given by the teachers, it seems that the greatest difficulty in preparing the IEP is the number of students. 9 of the teachers stated that they could not implement an individual plan in crowded student groups. Six of the teachers think that there is no difficulty of the PEP while 4 of the teachers think

there is difficulty in terms of time. While 10 of the Turkish teachers working in Science and Art Centers found the individualized education plan useful and necessary, 9 of them stated that it is not necessary to use an individualized education plan in Science and Art Centers. 17 of the 19 Turkish teachers who participated in the study did not receive any training to prepare the IEP. 1 teacher participated in the in-service training activity related to the IEP but said that this training was inadequate. 8 of the 19 Turkish teachers working in Science and Art Centers stated that IEP is aimed at the person the plan currently used is aimed at the group. 8 of them stated that this plan had no difference from the plans they are currently using. 1 of them stated that he did not know the difference because of not using IEP. 2 of them stated that there is a difference in form and detail between the IEP and the plan currently used.

Conclusion

According to the answers given by the teachers to the first question, it seems that the greatest difficulty with IEP is the number of students and the problem of time. 6 of the 19 teachers who questions were directed, thought that IEP had no difficulty. While 10 of the interviewed teachers found the individualized education plan useful and necessary, 9 of them stated that it is not necessary to use an individualized education plan in Science and Art Centers. It is seen that most of the Turkish teachers who work in the Science and Art Centers are not preparing the IEP and the preparers have difficulties in finding the source. 17 of the 19 Turkish teachers working in Science and Art Centers, did not receive any training to prepare a IEP, 1 teacher participated in the seminar and 1 teacher participated in the related in-service training activity. Accordingly, despite the necessity of the preparation and use of IEP in the Science and Art Center Instruction, it can be said that no training is given to the teachers in this regard. 8 of the participating teachers stated that the IEP is individual and the current plan is for the group. 8 of them have stated that they do not have any difference from the plans they currently use, 1 of them stated that he did not know the difference because of not using IEP, 2 of them stated that there is a difference in form and detail between the IEP and the plan currently used. Accordingly, despite the fact that Turkish teachers working in Science and Art Centers use the same plan because of the same activity book, it is seen that there are disagreements between them on whether there is a difference between the IEP and the plan they are currently using. According to this result, it can be considered that the teachers do not have a standard in their plans or some teachers do not know the difference completely. Since there was no previous work on the topic of working in literature, the research findings were not compared with similar study findings and were not negotiated.